WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 29

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК
Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у петак 19. јула 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Митрофан Шевић* благоизволео произвести у манастиру Ковиљу дана 13. (26.) јула о. г. патријарашког протосинђела и настојатеља манастира Ковиља *Георгија Видицког* за архимандрита свето-арханђелског манастира Ковиља.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Народно-црквени сабор.

XV. Седница 20. јуна (3. јула) 1902.

Председава потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић.*

Од високопреосвештених епископа присутни су: *Гаврило Змејановић*, *Лукијан Богдановић* и *Митрофан Шевић.*

Бележник *Јован Воркапић* чита записник прошле седнице.

Др. Александар Рокнић приговара прочитаном записнику с разлога, што се у њему садрже поједини говори скоро у целости, а то се противи већ донесеном саборском закључку, по којем записник саборски није дијаријум, него се у њему имају регистровати само чињенице, предлози, говорници и саборски закључци, а не и говори. Уз ову примедбу пристаје на оверовљење записника.

Др. Мита Мушицки предлаже да се цео записник преради, те састави у смислу постојећег у том погледу саборског закључка, тим пре, јер су говори у прочитаном записнику и нетачни, а уз то једни опширније други краће саопштени.

Прима се предлог дра Мушицког.

Др. Богдан Медаковић узима реч пре дневног реда, да даде оставку на чланству у Саборском Одбору. У седници од прошлог петка, каже говорник, извршен је избор чланова Саборског Одбора, па је и он изабран за редовног члана. Овластио је дра Милана Мандића да у његово име изјави, да се не може примити чланства у Саборском Одбору. Сабор је држао да ову изјаву не може примити, него да он мора лично дати оставку, па с тога то сада чини. Понавља изјаву Мандићеву и са захвалношћу одбија избор.

Саборски Одбор извесно је најважнија установа у нашој автономној организацији и по положају и по задатку своме. Он прваћа и

ауторитативно интерпретира уредбе, у њему је усредсређена контрола и администрација у редовним приликама, а у нередовним приликама у њему је концентрисан сав народни автономни живот. Тај положај и задатак дали су му творци саб. устројства и ко то не схваћа тај не схваћа ни значај Саборског Одбора. Законодавац је баш њему поклонио највећу пажњу и све што се тиче Саборског Одбора израђено је у саборском устројству потпуно тачно и прецизно. Творац саборског устројства мислио је на то, да може до тога доћи да сабора дуго не буде, па се побринуо да има некога ко ће место њега вршити контролу у автономном животу. Ако нема сабора има увек Саборског Одбора, а док је њега дотле има и автономије.

Избор Саборског Одбора по процедури је најбржи посао, али по важности својој најтежи. Саб. Одбор мора у свим приликама да истраје на свом месту, па зато сваки посланик, који се даје бирати за члана Саборског Одбора, мора одмах у почетку бити на чисто с тим како га велик и тежак задатак чека. Ко је једаред изабран за члана Саборског Одбора и примио се тога, тај после не може имати разлога, па ма како тешки били, да одступи са свога места. Избор за члана Саборског Одбора сматра као поверење и одликовање, и ко то отклања мора имати врло важних разлога. Навешће само главно.

Био је већ члан Саборског Одбора и ужива се у дух те установе, у задатак и рад њен, па зна шта се тражи код њега и на што се мора пазити. Чланови Саборског Одбора треба да раде као један човек, да се разумеју једном речи једним погледом. Ту не може бити надгласавања и надмудривања. За то треба да чланови Саборског Одбора буду хомогени, људи једнога кова. Ту се не сме тражити разврћивања по неким категоријама. Најнесретнија је мисао, да у самом Саборском одбору треба контроле. Зар није довољна контрола солидарна морална и материјална одговорност Саборског Одбора, зар није доста у редовним приликама сам сабор, да се редовно састаје, а зар у нередовним приликама није довољна контрола државне власти? Зар је поред те контроле још потребно да и поједини чланови Саборског Одбора врше контролу један над другим?

Таки чланови могли би бити не они, у које сабор има поверења, него баш они у које сабор нема а други фактори можда имаду поверења. Неће да мисли да је већина такову улогу наменила и самосталној странци. То би сматрао за највећу увреду, на коју би се морало друкчије реагирати.

Ако је већина мислила на заједнички рад са самосталном странком, онда је морала бирати три њена члана у Саборски Одбор, јер то би одговарало бројном размеру странака. Кад би и додали што на вази, тиме би само доказали да им је искрено стало до заједничког рада. А ако је већина мислила да не може бити потпуног поверења и хармоничног рада није требала бирати у Саборски Одбор ни једног члана самосталне странке. С истих разлога подноси и члан заменик Саборског Одбора Стеван Карамата писмену оставку коју говорник предаје председништву.

Др. Миша Михаиловић. Драга му је таква изјава на овом месту, јер тим се, овде таква ствар може најпростије на чисто извести. Др. Медаковић се нашао увређен на радикалну странку. После онаког увода није очекивао оваког завршетка, јер ако је баш рад и делање саб. одбора тако важан тад је требао да он тај избор прими. Још пре а и непосредно пред изборе изјавила је срп. нар. радикална странка да стоји на чистом демократском начелу, па зато је дала израза у свему свом дојакошњем раду и у свима па и у овом избору саб. одбору. Да је самостална странка била одиста наш и то веран савезник, ми би могли мирне душе поделити братски и места у саборском одбору, али то не беше случај. Радикална странка, стојећи на демократском начелу, хтела је да све странке буду заступљене и у саборском одбору, да се не може рећи да једна странка само тамо жари и пали. Ми то не ћемо, али не можемо допустити, да у саб. одбору ми останемо у мањини. Правим савезницима могли би и дали би више, али противницима то нисмо могли учинити. Др. Медаковић је нашао, да је та контрола увреда за њега и да нема смисла уопште. Али шта су и ранија су оне силне тужбе и претужбе против бившег саб. одбора? За то су, што су сви мислили, да у саб. одбору седи и ради једна странка без икакве контроле. Велите да смо били неправедни. Не стоји то. Ова већина данашња хоћеш нећеш мораш носити сву одговорност и за рад сабора и за рад саборског

одбора, те мора бити и заступљена у већини, а друге странке долазе да контролирају тај рад. Ако ли сада самостална странка изјави, да она неће да учествује у раду ни у контроли тога рада, ми јој не можемо ништа, те ако славна опозиција тим сама себе избаци из саб. одбора нека не криви нас. Самостална странка је тврдила у свом органу, да између нашег и њиног програма нема разлике.

Признајем да је то тако изгледало и изгледа, али они што су вођом народа остали на сокаку успели су да накрену рад самосталне странке другим правцем.

Др. Богдан Медаковић тражи реч, јер Михајловић је рекао и таких ствари, које се не могу прећутати, него се морају расправити.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* не дозвољава дебату у овој ствари.

Др. Б. Медаковић тражи по пословнику реч у личној ствари.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић*. У личној ствари на темељу пословника дозвољавам г. Медаковићу реч.

Др. Богдан Медаковић. Др. Михајловић је апострофирао директно њега, а тек преко њега самосталну странку. Као сукус мудрости истакао је Др. Михајловић контролу у Саборском Одбору, позивајући се на министарства. Али положај Саборског Одбора није исти као и положај министарства. У Саборском Одбору морају бити хомогени елементи, јер у њему не сме да дође до кризе. Министарску кризу решавају парламенти, а ко би решио кризу у Саборском Одбору кад сабора нема.

Др. Михајловић је загазио даље. Отишао је чак пред изборе и приговорио самосталној странци да није примила савезништва. Положају самосталне странке није одговарало да ступи онда у савез. А како радилална странка мисли о самосталној доказује и то, што је један члан радикалне странке (Мушицки) пред сабором истакао да му је зазорна организација самосталне странке. То би се од свакога пре надао него од оних, који траже савезништва са самосталном странком. Њему се чак пребацило да је у критичном часу побегао кући из сабора. То је подла подвала. (Радикали вичу: То није у сабору речено!) Самостална странка пристала је у првом моменту на савезништво с радикалном и у сабору је било савеза.

Потпредеадник *Др. Ђорђе Красојевић* опомиње говорника да се држи ствари и да не изазива полемику.

Високопреосвештени епископ *Гаврило Змејановић*: То је чисто партијска ствар. Имате своје органе па тамо расправљајте, а не овде у сабору. (Излази из саборнице).

Др. Богдан Медаковић: Самостална странка примила је на себе у одлучном моменту највећу одговорност. Помогла је радик. странци да дође до апсолутне већине, да тиме дође у положај да ради. Одбила је све друге понуде и лојално стала уз радикалну странку. Омогућила јој је да дође с неколико гласова у апсолутну већину и тим примила на себе велику одговорност, пред којом ишчезава одговорност радикалне странке.

Као нелојално се приказује држање самосталне странке на основи одресне дебате. Али она није крива што се та дебата онако развила. Било је уречено да ће у адресној дебати само известиоци већине и мањине у кратко изнети своја становишта, а после се развила читава дебата (Радикали вичу: Прибићевић је почео.) Ако је Прибићевић упозорио на некоректност неких израза у адреси већине, радикална странка може му бити само захвална. А што је и он, говорник, упозорио на неисправност тога што је у адреси парафразирано саопштење кр. комесара, и њему може бити радикална странка на томе захвална.

Др. Жарко Миладиновић. Ово је нова адресна дебата. И ја тражим реч, то није лична примедба.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић*. Молим да се говорник не буни.

Др. Бр Илић. Боље говорите о сабору.

Др. Богдан Медаковић. У погледу задатка намењеног члановима Саборског Одбора, који су изван саборске већине, каже, да он перхоресцира контролу.

Светозар Прибићевић и *Др. Миша Мушицки* траже реч у личној ствари.

Др. Миша Михајловић изјављује, да је он говорио само зато, што је Др. Медаковић напао радикалну странку и тиме га на одговор изазвао.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* не дозвољава даљу дебату, него ставља сабору на гласање питање: Да ли сабор прима оставку Дра Медаковића на избору за члана Саборског Одбора?

Прима се оставка Дра Медаковића, а за тим одмах и оставка Стеве Карамате.

Високопреосвештени епископ *Лукијан Богдановић* подноси молбу Будимског Епархијског Школског Одбора ради причомоћи за тамошње школе.

Посланици Др. Рокнић, В. Муачевић, Ђ. Павковић, П. Милин, П. Лунгулов, Ј. Магарашевић, Др. Димовић, М. Ђорђевић и М. Медаковић подносе разне поднеске.

Сава Стојаковић подноси молбу житеља негдашње парохије Смуде, да се оцепе од Вочина и установе нову засебну парохију.

Васа Муачевић подноси представку житеља општине Бело Брдо, којом моле да се још г. 1873. овршно одузете земље на откуп или вечити закуп препусте. Препоручује исту и моли сабор да узме исту чим пре у претрес и да оправданој жељи бедних житеља поменуте општине својим путем и начином помоћ своју пружи.

Затим подноси представку више житеља из исте општине који моле да им још на откуп препусте пре 40 г. засађени виноград на алодијалним земљама. Напокон подноси молбу српске црквене општине Бело Брдо којом моли да се вјерозаконски приноси и саборски трошкови отпишу и препоручује сабору исте на уважење.

Јован Магарашевић подноси представку житеља Даљских, у којој моле да им се одузето земљиште г. 1873. од стране властелинства уступи на уживање уз саразмерну своту или да им се уз пристојну своту уступи у власништво. Изјављује уједно да ће исту молбу, кад дође на дневни ред заступати.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* чита поднеске који су стигли председништву, а наиме вероданице у Ст. Пазовачком срезу изабрана два световна и два свештеничка посланика, Александра Сандића и Николе Петровића, те проте Јована Јеремића и проте Јована Бороте.

Проша Љ. Купусаревић подноси вероданицу о своме избору у Сомбору.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* саопштава протест против избора проте Јована Јеремића и Николе Петровића.

Др. Жарко Миладиновић. Овогодишња изборна борба показала је неке особите симптоме, а то су близначки мандати. Тек смо се на почетку некако ослободили таких мандата, а ево нам нових, са накнадних избора. Из Старе Пазове, нам дођоше ево два световна посланика, а чусмо да има и два изборна записника свештеничка, само што је од њих само један свештенички присутан.

Предлаже, да по постојећем закључку саборском не узимају права ни један од њих док се не изврши верификација њихова, јер не могу двојица заступати један срез.

Александар Сандић изјављује, да је дошао само да преда свој изборни записник, али да се после онога чуда и незакоња, што се јуче случило у Ст. Пазови, није ни надао да ће и свог противника овде видети. Као стари парламентарац зна шта му ваља чинити и не ће вршити свог права док се не обави верификација.

И Сандић и Петровић изласе из саборске дворане.

Васа Муачевић предлаже да се предлог дра Миладиновића протегне и на свештеничке кандидате истога среза.

Др. Жарко Миладиновић вели да нема два свештеничка посланика, али ако г. Муачевић у том смислу допуни његов предлог он нема ништа против тога.

Васа Муачевић: Допуњујем.

Проша Јован Јеремић. Знајући за закључак саборски о близначким мандатима, не би сео у посланичку клупу, да сам видео овде и мога протукандидата г. проту Бороту. Пошто он није овде, не сматрам аномалијом да сам овде ја, као један свештенички заступник старопазовачког среза, а по моме мишљењу правилно изабрани. Шта више држим, да ми по пословнику несумњиво припада вршење права посланичких до верификације, баш и за то, јер овде не постоји аномалија ради које је односни саборски закључак донесен, пошто се у сабору не налазе оба свештеничка посланика Ст. Пазовачког среза.

Сабор усваја предлог Др. Ж. Миладиновића са допуном В Муачевића, да до верификације ниједан од бираних посланика у Ст. Пазовачком срезу не учествује у саборским расправама.

Проша Јован Јеремић. (Устаје и полазећи из посланичке клупе у новинарску.) А дотле, славни саборе, мењам место!

Др. Жарко Миладиновић чита брзојав, који је добио из Даља, а којим се њему јавља,

WWW.UNILIB.RS

да је општинско поглаварство у Дању брахијално одузело свештеничке хаљине бившем јеромонаху Василијану Поповићу. Против тога незаконитог поступка, који вређа автономију нашу, — диже глас. Не сматра пресуду Митрополитског Црквеног Савета правоваљаном, јер су у њему судили људи са сокака. У седници тога Савета судили су и два супституита. Ставља на високо председништво ову интерпелацију:

Је ли г. председнику сабора познато да је насилним путем општинско поглаварство у Дању лишило срп. прав. калуђера Василијана Поповића свештеничког одела, па ако је познато:

да ли знаде, на темељу чијег наређења, те ако му је све то познато —

да ли ће што у овој ствари урадити; а ако није —

да ли ће се о свему обавестити и тада потребне кораке учинити?

Интерпелација ће се поднети Његовој Светости.

Др. М. Мандић каже да је и он члан одбора за двени ред, али за неке ствари не зна кад су биле пред одбором. Не зна ни кад је била седница, а има још чланова, који то нису знали. Тражи да се одбор за дневни ред упути да објави своје седнице.

Др. Ђура Димовић такођер изјављује да ни он није знао за седницу одбора за дневни ред.

Др. Миша Михајловић изјављује, да се чланови одбора јасно и гласно позивају у седницу за дневни ред у самој саборници, али ако господа случајно нису била ту, то није он крив. Иначе пристаје да буде нова седница, и то за време одмора.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* одгађа седницу на $^1/_4$ сах. ради одмора.

После одмора.

Др. Ст. Јовановић као председник ревизионог одбора подноси и чита извештај истог одбора о прегледању рачуна од г. 1879—1883.

М. Медаковић предлаже, да се тај извештај штампа и међу посланике раздели те онда узме у расправу.

Прима се.

Др. Миша Михајловић изјављује, да је он разумео извештај тако, да се он само за сад на знање прими, а да ће се о њем дебата водити тек кад се сва ревизија спроведе и сврши. Али је и он хтео предложити што и Медаковић, да се штампа овај извештај па и остали наставци овога извештаја.

Прима се.

Прешло се на гласање предлога из последње седнице и предпоследње и то предлога С. Цвејића, Д Стојшића, Др. Бр. Илијића, и П. Мандровића, а овај поседњи са надопуном Др. М. Мушицког, која гласи: „Да сл. сабор поднесе представку на угарски сабор и угарску владу, да се угарски школски закон (38. зак. чл.) од 1868. год. уведе и у бившој војеној граници у ужој Угарској“.

Св. Прибићевић пристаје уз допуну дра М. Мушицког, само да се место „ужа Угарска“ стави само реч „Угарска“ јер он не познаје уже Угарске. Са том примедбом, која се усвојила, примљени су предлози П. Мандровића уз допуну др. М. Мушицког.

Сви су предлози усвојени.

Др. Ж. Миладиновић извештава о раду одбора за дневни ред, по коме се разни предмети упућују односним одборима на претрес, а за тим ће доћи на дневни ред.

Прима се.

Високопреосвештени епископ *Лукијан Богдановић* тражи да се и представка, коју је он данас предао, стави на дневни ред заједно с представком Школског Савета, пошто се ради о истој ствари.

Св. Прибићевић предлаже, да се стави на дневни ред и представка проф. збора Горњо-Карловачке учитељске школе у погледу наплате погребних трошкова пок. В. Арсенијевића.

Прима се.

Михаило Медаковић пита: ко ће саставити представке, које су закључене да се пошаљу на предлог Мандровића и Мушицкога. — Одлучено је да те представке састави саборски биро.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* затвара седницу у 1 сахат и заказује другу сутра у 10 сахати пре подне.

Саборска дебата у питањима епархијске управе.

држана 5. (18.) јуна 1902. после подне.

(Свршетак.)

Др. Миша Мушицки. Питање је: Да ли се старе управе само обнављају или допуњују? Саборски Одбор стао је на то становиште, да се

епархијске управе имају само обнављати. Одбор 15-рице је тога мишљења, да аналогно доцнијој Уредби Школској, као саставном делу епархијске уредбе, мандат епархијске управе стоји дотле, докле и самој скупштини. У име одбора предлаже: Да се епархијске скупштине бирају сваке три године, а епархијски одсеци да се обнављају кад буде нова епархијска скупштина изабрата.

Прота Јован Јеремић. Славни саборе! Као што нас је постојеће епархијско уређење оставило у неизвесности гледе сазива епархијских скупштина, није оно фиксирало ни време трајању периоде скупштинске, нити трајању мандата одсечних чланова.

Кад је Саборски Одбор, и то не само онај из 1890. до 1892. године, него и сваки пре њега, стао на становиште, да се само упражњена места одсечних чланова у епархијској управи имају попуњавати, чинио је он то не што му се тако допадало, него што друкче није могао чинити према постојећој епархијској уредби.

Та уредба апсолутно ништа не говори о периодичном сазивању епархијске скупштине. Није могла гледе тога ништа ни установити, јер је имала на уму само једну, *прву* епархијску скупштину, и јер је сабор оставио, да и то питање регулише и нормира у изглед стављеној коначној епархијској уредби.

Гледе трајања мандата чланова конзисторије наређује XXII. члан привремене епархијске уредбе овако: „Како свештеничке тако и световне чланове конзисторија бира епархијска — разуме се у XVIII. члану предвиђена прва — скупштина, *на време до устројства*“. А то значи дотле, док сабор не донесе коначну уредбу, у којој би се тек имало одредити трајање мандата конзисторијалних, као и осталих одсечних чланова. Дакле, рок томе мандату није фиксиран у привременој уредби — него је остао зависним од коначне уредбе, *те има трајати све док се ова не донесе.*

Привремена уредба у XXVIII. и XXXI. члану своме не спомиње ништа о трајању мандата чланова административног и школског одбора. Но, кад се господи предговорницима толико допада аналогија, онда ћу се сад послужити њоме ја, јер овде јој места и може и мора бити. Аналогно XXII. члану Уредбе и мандат члановима ова два одсека траје „на време до устројства“. (Гласови: Зар и члановима школског одбора?). Јесте, и члановима школског одбора, и поред 130. §-а Школске Уредбе, који § нека господа сигурно имају на уму, кад мисле, да с тим члановима има друкче бити него са члановима конзисторије и административног одбора. Али, није тако као што они мисле.

Шта вели 130 §. Школске Уредбе од 1872. године? Вели ово: ... „чланове (Школског Одбора) бира епархијска скупштина за време, на које је и сама изабрана“. Је ли овим §-ом фиксирано време трајању мандата чланова епархијског школског одбора? Није; а није ни могло бити, јер нигде није установљено време, на које се бира епархијска скупштина. А зашто није, рекао сам већ.

А то време није могла ни одредити Школска Уредба; она се у то није ни упуштала. То је изван њене компетенције. Она је посебна уредба, и као такова не може прејудиковати, а још мање би могла укидати и мењати епархијску уредбу као органичну. Дотични део 130 §-а Школске Уредбе за данас још нема практичне вредности. То је само начелна, општа одредба, која се даје применити у сваком случају, а добиће практичну вредност тек онда, кад се донесе устројство епархија, у којем ће се имати фиксирати време на које ће се епархијске скупштине бирати, а према томе на које време ће трајати и мандат чланова епарх. школског одбора. Аналогија, дакле, коју г. известилац изводи и примењује са 130 §. Школске Уредбе на епархијске одсеке и њихове чланове, није основана и не могу је усвојити.

Из свега реченога излази ово: пошто у епархијској привременој уредби постоји наређење, да се чланови епархијске управе бирају „на време до устројства“, то мандат изабраних чланова има све дотле трајати док се то епархијско устројство не донесе. (*Др. Радивојевић Вачић*: Онда би постојећа епархијска уредба морала гарантовати и живот тим члановима? *Гласови*: А шта ће бити ако чланови помру? Онда долазе супститути!)

Јесте, господо, онда ће се епархијска управа испомоћи супститутима, као што је то чинила и досада, не само епархијска, него и митрополијска управа. Mundus se expediit. Истина, многима су ти супститути немили и не могу да се с том институцијом измире. Сећам

се, да је један члан овога сабора у једној од прошлих седница оспорио законитост једној пресуди Митрополитског Црквеног Савета баш стога, јер су при донашању дотичне пресуде учествовала и два супституисана члана истога Савета или као што је исти посланик рекао: „људи са сокака.“ То није коректно, није разложно, јер кад би стали на то становиште и примили те назоре, морали би доћи у положај да оспоримо радњу Митрополитског Црквеног Савета од 1872. године до данас, да не спомињем доба пре 1872. г.

Кад је већ реч о супститутима дозволићете ми, господо, да изнесем неке податке, који су ми при руци. Дуго би било кад бих их све редом износио. (*Гласови*: И не треба). Не, немојте тако. Треба да чујете, а добро ће доћи да се научите нечем и из тих података. (*Гласови*: Чујмо!) Није мени лако говорити на овој врућини и у овом парламентарном котлу, а већ ме и грло изневерава. Али у интересу ствари и да дођемо једаред на чисто са тим супститутима, о којима се са много горчине говорило и писало код нас, будите стрпљиви господо, а ја ћу вам рећи што о томе знам. (*Гласови*: Чујмо!)

Уредба Митрополитског Црквеног Савета донесена је 1870,, а превишње потврђена 1871. године. Већ у другој седници тога Савета, држаној 1872. године, сретамо се ми у њему са члановима супститутима. У записнику те седнице под бр. 5. стоји од речи до речи ово: „Његова Преузвишеност г. председник јавља Савету овом, да је, почем се нису сви позвани чланови Савета овог искупили, *по досадањем узусу* супституирао на дотична места, за случај да позвана господа чланови Савета овог не би дошли, преч. г. Атанасију Поповића и Стевана Лазића“. То саопштење председниково узето је на знање. Председник пак Савета био је, господо, човек, којем баш ви не ћете оспорити безусловну благонаклоност према автономији и автономним установама, — био је тадањи администратор Митрополије, благопокојени епископ Арсеније Стојковић. И сад бих могао да изнесем цео регистар супститута у МЦСавету од г. 1872. до данас. Доста је да констатујем факт, да је од г. 1872. до 1885., — из тих година су ми податци сад при руци — дакле за пуних 14 година, да је само једна седница МЦСавета, и то пролетна седница г. 1883, била без суптитуисаних чланова! Нека вас, господо, не изненађује ни то, да је много седница бивало, у којима је било $^1/_2$ таквих чланова.

Дакле видите, господо, да супститути нису постојали, као што неки мисле, само у бившем режиму. Они су старији и од тог режима и од нас свију; а ко зна, — могу и нас преживети....

А откуда институција тих супститута? Да ли они потичу из чије год самовоље и личних, ма којих, мотива? Не. Постављање супституисаних чланова има свога легалног темеља, а у самој нашој автономној организацији и свога разлога.

Они постоје и постојаће све дотле, док устраје у крепости Конзисторијална Система односно њезин 7. §. V. одсека. А и дотле, док се наша организација не измене и сама собом не искључи супституцију.

У пролетној седници МЦСавета г. 1874., под Бр. 5. „Његов. Преузвишеност г. председник примећује, да би из разлога тога, што нису сви позвани чланови МЦСавета у седницу дошли, ради получења одлучнога броја чланова реченог Савета, ваљало *по досадашњем на § 7 одсека V. Системе Конзисторијалне основаном обичају*, у место одсутних чланова супституирати друге, — и пошто се и остали чланови Савета овог за нужност супституције изражују, супституира се“ . . . итд.

Не позивам се ја на Конзисторијалну Систему што ми је она, можда, за срце прирасла, него да докажем законитост супститута. За Конзисторијалну Систему имам само једну мисао, једну жељу, један суд — не било је што пре.

Аналогно МЦСавету морала се са супситутима и помагати и епархијска управа. А да шта су и чланови заменици у Саборском Одбору — него супститути!

А сад да се вратим на предлежећи предлог. Примање предлога одбора 15-рице било би мењање постојеће привремене епархијске уредбе. То мењање не сматрам целисходним из разлога већ наведених. Не могу га одобрити. Стога предлажем, да се и тај предлог одбора 15-рице скине с дневног реда.

Др. Бранко Илић пријављује се за реч и хоће да говори, али га другови из саборске већине ућуткаше.

Др. Мита Мушицки. Сам г. прота Јеремић је признао, да има у епархијској уредби много

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нејасности, али баш у тим уредбама има јасна наређења о периодичности. Периодичност захтева мењане од времена до времена, само се пита колико та периодичност траје. Аналогијом можемо закључити да траје 3 године. А то је становиште заузео и одбор 15-рице.

Проша Јован Јеремић. (*Гласови*: Известилац је већ говорио. После њега нема нико речи.) Пошто је г. известилац рекао већ своју реч, али само зато, јер после мене није било пријављених говорника, то настаје питање, да ли се та реч г. известиоца има сматрати завршном и да ли мени сад припада право да говорим? Изволите, господо јуристе, одговорити на ово питање? Ја тврдим да ми припада реч као протупредлагачу. По пословнику известилац може говорити кад год за потребно нађе. Његова се реч у овом случају не може сматрати оном завршном, која искључује сваку другу. Мени припада још једна, *моја* завршна реч. (Чујмо!)

Хоћу само да приметим г. известиоцу, да ја нисам признао у епархијској уредби никакву нејасност гледе питања, која су на дневном реду. Напротив, постојећа уредба је за мене сасвим јасна и прецизна гледе питања о којима расправљамо. Уредба не садржи наређења којим би се *фиксирало* време трајању мандата члановима епархијске управе. Али јасно и категорички наређује, да траје на време до устројства. Пошто устројства тога још и немамо, не може бити ни говора о томе, да то време траје на 3 године. Где је г. известилац у уредби нашао и прочитао то — ја не знам. О аналогији, поред тако категоричног наређења, какво се у уредби садржи, не може бити говора. Кад сабор буде доносио устројство епархија, онда се можемо срести и бити једног мишљења, за сада не. Бићемо онда једног мишљења, јер и сам признајем, да управни органи, који потичу из репрезентативног система, који сам собом постоји на периодичности, треба да буду периодични, дакле и мандат њихових чланова. То је логична конзеквенција репрезентативног система.

Али, док не дођемо до устројства, има бити — бар по моме мишљењу — онако, како то привремено, али у крепости још, уређење епархија сасвим јасно наређује. Ја стојим на позитивном земљишту, на становишту постојеће уредбе. Г. известилац пак стоји на становишту идеалном, како треба да буде и како би он желео да буде. Но о томе по томе, кад дође то на ред. Онда се можемо, као што рекох, и сложити. Данашњем предлогу његовом сам противан.

Још једну да кажем, славни саборе. Г. известилац пориче ваљаност и законитост попуњавања епархијских одсека. Ако већина славног сабора стоји на истом становишту, онда молим да разјасните попуњавање испражњених места у Митрополитском Црквеном и Народном Школском Савету, које је попуњавање извршио славни овај сабор избором двојице допунителних чланова у првом и двојице чланова у другом Савету. Је ли очда и то попуњавање протузаконито? Није, али онда није протузаконито ни попуњавање места у епархијским одсецима, него је и ово сасвим законито. А ту законитост хоће одбор 15-рице да замењује одлуком својом, мењајући привремену епархијску уредбу. Са своје стране на измену или допуњавање једне привремене уредбе у очи донашања коначне уредбе, не могу пристати. Остајем код свога предлога.

Предлог одбора 15-рице прима се већином гласова.

Др. Миша Мушицки заступа мишљење, да су епархијске скупштине одговорне једино сабору и да је Саборски Одбор узурпирао себи право, кад их је позивао на одговорност. У име одбора 15-рице предлаже:

Да се и епархијске скупштине имају сазивати за време трогодишње периоде бар једанпут.

Епархијске скупштине су одговорне сабору и имају му слати своје записнике.

Саборски Одбор упутити, да упути све епархијске управе, да што пре сазову епархијске скупштине у смислу тумачења у горњим предлозима о епархијским скупштинама.

Прота Јован Јеремић. Славни саборе! Не могу се сложити с предлогом одбора 15-рице, који епархијске скупштине чини одговорнима само сабору. Ако се овакав закључак мисли донети као измена постојеће привремене епархијске уредбе, противан сам томе изменивању из разлога, које сам досада већ имао прилике навести. Ако се тај закључак мисли донети без измењивања уредбе, онда морам против њега бити зато, јер би се такав закључак противио тој уредби, коју ми не можемо обилазити и чинити је се невешти.

Епархијска уредба XL чланом својим чини

WWW.UNILIB.RS

одговорном сабору само црквену школску *управу* епархијску. Но питам ја, зар и ова одговорност сабору искључује одговорност епархијске управе и Саборском Одбору? Не. О одговорности епархијске скупштине — у уредби нема ни спомена. Логичном интерпретацијом, која је г.г. предговорницима толико мила, а која се у конкретном случају, баш овом, мора употребити, установићемо, славни саборе, да епархијске скупштине, као епархијско *заступство*, не подлеже одговорности сабору. Изволите тој логичној интерпретацији подврћи I. II. и XIX. у свези са XL чланом епархијске уредбе и биће вам јасно, да на основу те уредбе не може бити ни говора о одговорности епархијских скупштина сабору, под какву би ју је одбор 15-рице хтео да стави, а испод које би да је ослободи према Саборском Одбору.

Епархијске скупштине нису и не могу бити неодговорне. И оне стоје под *директном* одговорношћу Саборском Одбору. Ако та одговорност није изречена у епархијској уредби, постоји она у 22 § слово б. Саборског Устројства, по којем Саборски Одбор контролише *све органе*, који су автономним уредбама установљени, а међу тима органима јесу и епархијске скупштине, као и епархијски одсеци, осим судске компетенције Конзисторија.

Ко пориче ту њихову одговорност према Саборском Одбору, тај пориче егзистенцију 22 §-а Саборског Устројства, пориче извршну и контролну власт Саборског Одбора. То порицање видим ја и у говору г. известиоца, видим ја и у предлогу одбора 15-рице. А на тај моменат ја полажем особиту и главну пажњу и важност, тим више, што сам се и приликом ове дебате, као и из других изјава које су пале у овом славном сабору од стране већине, уверио, да се Саборски Одбор, било хотимице или из неразумевања ствари, дегредује на чисто апелативан форум. Само због таквога погрешнога схватања надлежности и делокруга Саборског Одбора, и могло је доћи до тога, да су се утоци подносили угарском министру и против оних решења Саборског Одбора, која је он доносио не на основу 29 §-а Саборског Устројства у другој односно трећој инстанцији, него, на жалост, и против оних решења, која је он изрицао на основу 22 §-а слово б., као највиша автономна извршна и контролна власт, а против којих решења Саборско Устројство не дозвољава утоке — ни на кога.

Славни саборе! Господа јуристе боље ће знати од мене лајика, шта је то највиша извршна и контролна власт. Боље од мене лајика знаће: какви су све моменти њене функције. Знаће, да извршној и контролној власти припада право наредбе, у свима њеним облицима, дакле и право интерпретације, коерцитиве, превентиве и репресиве итд.

А кад смо с тиме на чисто, онда се ја не могу довољно начудити, да та иста господа пориччу одговорност епархијских скупштина Саборском Одбору, као нашој автономној извршној и контролној власти. Још мање се могу ишчудити, управо се снебивам од чуда, кад предлог одбора 15-рице хоће да наведе сабор, да и он, као највиши фактор у автономији, као чувар, бранич и старалац око одржања автономије, дегредује Саборски Одбор на улогу једне инстанције.

Славни саборе! Веома је озбиљна ова ствар. Допустите ми, господо, да се вратим мало у прошлост. При руци ми је из г. 1871. нацрт „Основног Народно-Црквеног Закона,“ који је по устројству сабора од г. 1870 израдио човек, којем не ћете баш ви спорити оданост автономији. То је дело човека, који је у градњи автономије вршио највећи део посла, био ако не отац, али највећи борац њен, — то је нацрт Дра Светозара Милетића.

Какву компетенцију, какву је власт Др. Св. Милетић давао у томе нацрту свога закона Саборском Одбору? Изволите саслушати. (Чита.)

„Стални је одбор — а то је Саборски Одбор — поглавито *главна контрола* средишних административних и школских органа у одсуству сабора... Правом контроле има овај одбор власт, да не само да може од средишних органа периодичне а по потреби и особене међувремене извештаје о течају послова или о стању појединих ствари изискивати и прегледом записника, књига, актаи каса, о правилном вршењу дужности осведочавати се, него и да може *обуставивши поједине закључке и поступке средишних органа* за економску и фондовску управу, који би у наточ саборским установама или на очевидну штету народну били, *и ако ствар одлагања не трпи другу наредбу на своју одговорност учинивши;* тога ради одбор ће властан бити да за важнији посао административно економске управе *изаслаће чланове своје ради присуства и надзора...*

У спољашњем одношају пак сталном је одбору навластито право и дужност, да у одсуству сабора, са патријархом и митрополитом српским заједно црквено-народну самосталност и самоуправу пред државом и другим верозаконима представља заступа и заштићава“.

Овај нацрт Милетићев није постао законом. Но ја сам га и предочио само стога, да подсетим славни сабор на схватање и признавање компетенције и значаја Саборског Одбора *из онога доба*. А као што сведочи овај нацрт, тадање автономно схватање хтело је у Саборском Одбору да постави чисту извршну и контролну власт, без икакве примесе инстанционе власти. Било је томе дубокога разлога, баш према државној власти.

То исто је хтео и сабор 1870; у донесеном по њему Устројству Српског Народног Сабора. Чл. XXVI тога устројства гласио је, да: „Сабор бира из своје средине одбор, који ће пазити, да се саборске одлуке како ваља извршују; надгледати и контролисати органе, које сабор за послове у чл. I. означене постави“... Дакле, и по томе, сабором донесеном устројству, Саборски Одбор је имао бити *чисто извршна и контролна власт*. Али *овакав* Саборски Одбор није био по вољи мађарским државницима, угарској влади. *Такав* Саборски Одбор је *„задавао бригу“* тадањем угарском министру Паулеру. И — то Саборско Устројство није добило санкцију.

У Саборском Устројству од г. 1874., задржана је Саборском Одбору компетенција извршне и контролне власти, али да она не „задаје бриге“ угарској влади, унесен је у Саборско Устројство и 29 §. којом је Саборски Одбор, поред његове извршне и контролне власти, ма и привремено, постао уједно и апелативан форум, инстанциона власт.

Дакле, четири године се сабори наши и наши претходници боришe за извршну и контролну власт Саборског Одбора; борише с успехом, јер је призната и узакоњена у постојећем Саборском Устројству.

А данас? Стојимо пред предлогом одбора 15-рице, који ту извршну и контролну власт нашега Саборског Одбора перхоресцира и хоће да га дегредује до апелативног форума. Што је некад задавало бригу угарском министру, то задаје после 30 година бригу вама, господо, народни заступници, који потпомажете предлог одбора 15-рице. Што је некада Саборском Одбору оспоравао и одрицао угарски министар, то му после 30 година автономне наше борбе хоће да одузме наш сабор!

Шта је ово, господо? Јесмо ли се деавтономисали, јесмо ли се дегенерисали, ил' смо се тако разишли, да се већ ни у оваким крупним, нај јаснијим и најзначајнијим по интерес наше автономије питањима не можемо да разумемо и сложимо?

Не истичем ја извршну и контролну власт Саборског Одбора из споредних каквих побуда, из каквога год анимозитета, него ради општега нашег автономнога интереса. Изволите се, господо и браћо, добро промислити. Не ради се овде само о Саборском Одбору за последњих 12 година, он више и не постоји. Него се овде тангира компетенција Саборског Одбора у опште, па и оног Саборског Одбора, који је изабран из овога сабора. Ради се о компетенцији, о праву и значају и свију будућих Саборских Одбора.

У Саборском Одбору гледим ја, у одсуству сабора, представника, заступника, одбрану и живи паладијум наше автономије. Ма ко био у Саборском Одбору, овоме припада компетенција, коју му даје 22 § Саборског Устројства. Ја без ове компетенције не могу ни да замислим Саборски Одбор. Без таквог Саборског Одбора не могу да замислим ни саму автономију. Без таквог Саборског Одбора ко ће бити извршилац автономних закона и уредаба? Зар сам сабор? И то сабор, чији састанак не зависи од закона и права него од воље угарског министра. Зар сабор, који се може данас распустити, а 10 година не састати. И такав сабор, којега 10 година може да не буде, зар, да буде контрола у автономној нам управи? Коме би епархијске скупштине за то време биле одговорне?

Атономни грех, да не кажем оштрију реч, био би од свакога, који би дрзнуо и у сумњу доводити, а камоли поништавати извршну и контролну компетенцију Саборског Одбора над свима органима у автономији. Автономни грех и несхватање свога значаја и дужности било би од свакога Саборскога Одбора, који би се дао, ма чиме и ма од кога, збунити и ослабити у вршењу свога права, баш у оквиру узакоњене му извршне и контролне власти. Попуштање у томе правцу, ма коме, било би кобно за нашу автономију. И зато вас молим, господо, предоми-

WWW.UNILIB.RS

слите се добро пре гласања за предлежећи предлог одбора 15-рице.

Да су компетенцију Саборског Одбора према органима епархијске организације, међу којима је и епархијска скупштина, и сабори после 1870 и 1874. године признавали и узакоњавали, позивам се на епархијску уредбу, непотврђену али донесену на сабору 1879. г.

3 § те уредбе гласио је: „Епархија уређује и управља своје послове преко својих органа у границама уредаба српског народно-црквеног сабора и законитих *наредаба највиших српских народно-црквених власти.*“

А 4 § одмах је додао: „*Епархијски органи су епархијска скупштина* и епархијске власти.“

И ако ова уредба није получила санкцију, ви ћете, господо, ипак хтети уважити, да је то реч једног нашег сабора. Осим свега, и ова реч оправдава становиште које сам заузео према предлогу одбора 15-рице.

И после свега тога предлажем, да се предлог одборски скине с дневнога реда.

Др. Бранко Илић хоће да докаже, да прота Јеремић нема право, кад се позива на §. 22. Саборског Устројства, јер да се контролна власт Саборског Одбора, о којој је у том §-у реч, не протеже на епархијске скупштине. По том §-у Саборски Одбор контролише *органе* који су уредбама установљени, а епархијске скупштине нису органи него заступства. Вели, да прота Јеремић није дистингирао то. A qui bene distinquit bene docet.

Сабор је репрезентативно тело автономије, епархијска скупштина је исто у епархији, црквена скупштина у општини. Орган сабора је Саборски Одбор, епарх. скупштине је орган административни одбор, а црквене скупштине црквени одбор. Према томе је Саборски Одбор извршна и контролна власт над административним одбором, а овај над црквеним. Потпомаже предлог одбора 15-рице.

Проша Јован Јеремић. После овога и оваквога разлагања г. Дра Бранка Илића имао бих много што шта да кажем, но држим да ће бити доста и нешто. Г. Др. Илић мене упућује на добру дистинкцију, а ја бих рекао, да он посве погрешно дистингира. Он цориче извршну и контролну власт Саборског Одбора према епархијским скупштинама, јер ове, по његовом дистингирању, нису *органи* о којима говори 22. §. Саборског Устројства. Он у епархијским скупштинама види само епархијска *заступства*, а не може да у њима види и *органе автономије*, који су нашим автономним уредбама установљени, а над којима, свима без разлике, Саборски Одбор врши своју и контролну власт. Тако г. Др. Илић. А Сабором донесено Саборско Устројство г. 1870., назива *и сам сабор органом*, јер је и сабор је *орган автономије. (Гласови:* То Устројство није потврђено.) То не поништава ону његову доказну снагу, која постоји у самој чињеници, да је и сабором донесено Устројство сматрало и назвало и сам сабор органом, што и јесте, поред свега тога, што је сабор и представништво и заступство.

И сад бих држим, али с пуним правом, ја могао рећи г. Дру Илићу: Qui bene distinquit bene docet. Место тога прочитаћу чл. I. Устројства од г. 1870. који казује: „Српски народни сабор је *орган*“.... А какав је орган, то се види из даљег текста тога члана.

Ето, каква је дистинкција г. Дра Илића, таква је његова теорија о органима и заступствима. Толико сам само имао да кажем г. Дру Илићу, *јуристи* Дру Бранку Илићу.

Др. Миша Мушицки пориче, да је предлог одбора 15-рице дегредовање Саборског Одбора на апелаторски форум. То је, по његову мишљењу, становиште баш г. Јеремића. Нико не спори да се против одлука епархијских органа не може апелирати на Саборски Одбор, али је за своје деловање епархијка скупштина одговорна само сабору.

Прима се предлог одбора 15-рице, већином гласова. (За предлог су гласали и чланови самосталне странке).

Поднесци нар. црквен. сабору.

(Свршетак)

55.) Саб. Одбор подноси извештај о своме раду од 1897.—1902.

56.) Саб. Одбор подноси прорачунску основу за 1900. г.

57.) Саб. Одбор подноси на финалисање рачуне срп. нар.-црквен. фондова од 1886. г.

58.) Саб. Одбор подноси молбу новосадских професора ради повишења плаће.

59.) Саб. Одбор подноси одлуку у предмету одређења мировине покој. писара фондовског М. Маширевића.

60.) Саб. Одбор подноси представку епарх. скупштине темишварске против одлуке С. О. бр. 6917|1684. ех 1898. у предмету сазива и распуста исте скупштине.

61.) Саб. Одбор подноси списима образложен фискалски извештај у предмету неких старих фондовских потраживања, која би се евентуално имала брисати.

62.) Саб. Одбор подноси одлуку о умировљењу професора срп. вел. гимназије новосадске: Александра Сандића и Свет. Савковића.

63.) Саб. Одбор подноси на финализање рачуне српских нар.-црквених фондова за г. 1899.

64.) Саб. Одбор подноси допис муниципалног одбора у Араду, ради уступљења тамошње сесије јерархијског фонда срп. прав. свештенику у Арад Гају.

65.) Саб. Одбор подноси предлог ради брисања своте од фор. 7420·70 као заостатка неподмирених саборских трошкова из г. 1861.

66.) Саб. Одбор подноси одлуку о дозначењу мировине удовици пок. Ал. Деспотовића, II. књиговође срп. нар. фондова.

67.) Саб. Одбор подноси одлуку о дозначењу мировине пок. Ст. Лазића, управитеља' срп. гимназије у Карловцима.

68.) Школски Савет подноси пријаву д-ра М. Полита-Десанчића, у којој даје оставку на чланству Школског Савета.

69.) Школски Савет подноси извештај и списе, који се односе на постављање Љ. Филиповићеве за учитељицу у Мартоношу.

70.) Саб. Одбор подноси молбу ЕАОдбора пакрачког, да се члановима епарх. власти дневни и путни трошкови подмирују из неприкосновеног фонда.

71.) Саб. Одбор подноси одлуку о умировљењу професора срп. вел. гимназије новосадске Јов. Грчића.

72.) Саб. Одбор подноси своју одлуку о проглашењу Рацка Бабића и Ст. Гргура за сталне чиновнике срп. нар.-црквених фондова.

73.) Саб. Одбор подноси свој извештај и одлуке, које се односе на исплаћивање епископских дотација.

74.) Саб. Одбор подноси изештај о умировљењу бившег протоколисте саб. одбора Милоша Летића.

75.) С. О. подноси извештај о предузетим корацима ради поступка, да се срп. прав. манастир Ходош врати срп. прав. јерархији у посјед.

76.) Школ. Савет подноси ЕШОдбору темишварском спроведене молбенице срп. прав. црквене општине у Станчеву и Фењу, ради одлучења припомоћи за издржавање и зидање својих школа.

77.) Ш. С. подноси представку Е. А. О. будимског, ради припомоћи за издржавање српских школа у будимској епархији.

78.) Ш. С. јавља да је професор препарандије у Пакрацу Б. Бакаловић узео натраг своју молбу ради получења места епарх. шк. референта.

79.) Ш. С. подноси допис кр. уг. министра богочасти и јавне наставе у предмету учења мађарског језика у срп. учитељској и учитељичкој школи сомборској уз саопштење својег овопредметног одговора.

80.) МЦСавет подноси извештај и списе, који се односе на дисциплинарну ствар д-ра Ем. пл. Радића, протосинђела, као и на дисципл. ствар чланова епарх. конзисторије вршачке.

81.) Молба Ст. Радосављевића, бив. срп. нар. учитеља у Сријему (сада у Земуну), за мировину или милостињу након службе од 46 г.

82.) Молба Теодоре удов. Ст. Стефановића, капелана, ради подарења мировине из јерарх. фонда.

83.) Молба свешт. удове М. Цветковић из Вршца за потпору.

84.) Молба Ал. Зарић, свешт. удове из Мал. Гаја, ради потпоре.

85.) Молба општине вршачке ради опроштења верозак. приноса и саборских трошкова.

86.) Молба црквене општине у Фердину ради отписа дуга верозак. приноса и саб. трошкова.

87.) Молба Радивоја Поповића из Митровице за место главног школског референта.

88.) Шк. Савет подноси молбенице 15-торице компетената за место гл. школ. референта.

89.) Шк. Савет подноси извештај о своме раду 1890.—1901., као и о стању вероисповедних школа у овој митрополији крајем 1900—1901.

90.) Саб. Одбор с препоруком подноси на ријешење молбу својих чиновника ради уређења плате и доплатака.

91.) ЕАОдбор у Пакрацу извештава, да је на место умрлог посланика Н. Манојловића изабран за посланика 1897. г. Ј. Симић у срезу слатинском.

92.) Епарх. скупштина бачка од г. 1897. изражава признање на одличном држању на Петровданском сабору 1897. године.

93.) Јереј Гервасије Теодоровић из Земуна протестује, што му молба од г. 1897. ради повратка у православље није поднесена у сабору те године.

94. ЕАОдбор бачки подноси извештај о поновном избору посланика за сабор од 1897. год. на којем су изабрани: др. С. Павловић и Ал. Тошић.

95.) Барон (сада већ покојни. Прим.) Јов. Живковић из Загреба 1899. г. даје оставку на потпредседништву сабора и полаже мандат.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(**Епископски чланови МЦСавета.**) По III. чл. Уредбе Митрополитског црквеног и Народ-

ног Школског Савета два епископа члана у МЦСавет бира Св. Архијерејски Синод. Досадањи обичај био је, да Св. Синод за чланове те бира по посвећењу два најстарија епископа. Но пошто је досадањи члан високопреосвештени господин *Мирон Николић* поднео оставку на чланству, и пошто се после њега најстарији по посвећењу епископ, високопреосвештени господин *Михаило Грујић*, није хтео примити чланства у данашњем МЦСавету, изабрао је Св. Синод као епископске чланове у исти Савет високопреосвештену господу епископе *Гаврила Змејановића* и *Лукијана Богдановића*.

(**Саборски Одбор.**) Под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, држао је новоизабрани Саборски Одбор своје прве седнице дана 16. 17. 18 и 19. јула о. г. пре и подне. Присутни су били редовни чланови: високопреосвештени господин Вршачки епископ *Гаврило Змејановић*, г.г. пароси: Божидар Поповић и Сава Стојаковић, те г.г. Др. Миша Михајловић, Др. Никола Ђурђевић, Др. Мита Мушицки, Др. Жарко Миладиновић. Члан Др. Стеван Јовановић је испричао свој недолазак. — За потпредседника свога изабрао је Саборски Одбор г. *Дра Мишу Михајловића*. Извештај о радњи из ових седница Саборског Одбора донећемо накнадно. — Пре започете прве седнице присутни чланови новога Саборскога Одбора учинили су своје подворење Његовој Светости као председнику Саборског Одбора.

Разне белешке.

(**Полемика о канонизацији патријарха Фотија.**) Кардинал Hergenröther, један од највиднијих новијих римокатоличких црквених историка, којега велика Историја хришћанске цркве има у себи много шовенства (скоро на 20 страна доказује, да VI. васељ. сабор није имао право, што је анатемисао папу Хонорија ради учествовања у монотелитској јереси, а гдегод говори у свом делу о другим црквама, н. пр. о православној, говори са највећом тесногрудошћу — зато је, баш за своју Историју, и добио кардинalски шешир) — поставио је у том свом великом делу тврдњу, да је патријарх Фотије у православној цркви врло касно уврштен међу светитеље. Да је та Хергенретерова тврдња нетачна, доказао је један православни прелат у Византијском Часопису 1899., стр. 647—671. То је он доказао једним старим синаксаром, састављеним између 950. и 956. год. у коме је дан св. Фотија забележен под 6. фебруаром. Кад су Латини у четвртој крсташкој војни освојили и опљачкали Цариград и уништили у њему православље, а православну јерархију протерали, уништили су они и прослављење св. Фотија, тог њима најмрскијег православног јерарха. После пропасти латинског царства стали су Грци опет светковати св. Фотија. — Регистрирајући полемику између источног и западног научењака, Zeitschrift für katholische Teologie 1902., II. стр. 416. не може да обори тврдње источног историка, већ се задржава само на нузгредним и помало заједљивим примедбицама, као н. пр. да је Фотијева слава слабо била Грцима за срце прирасла, кад ју је латинско господство могло уништити. — Argumentum ad hominem! А. Ж.

— **Због сутрашњега празника излази 29. број „Српског Сиона“ данас.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 79 1—3

Ради сталног попуњења учитељског места на срп. вер. четворо-разредној школи у Ром. Кечи.

Плата учитељу следећа је: 1.) у новцу 500 круна. 2.) 30, словом тридесет кибли жита. 3.) Три ланца ораће земље, на које учитељ све терете сноси. 4.) Пет метери дрва, и сламе колико треба за огрев. 5.) Стан, т. ј. две собе, кујна и нужне остале просторије.

Дужности прописане школ. уредбом. За перовођство добија учитељ башту 600□. Од погреба где је позван 1 круну.

Рок излази на Вел. Госпојину када ће се и избор одржати.

Молбенице и сведоџбе шаљу се на председништво.

Лична пријава узима се у обзир.

У Ром. Кечи, 14 Јула 1902. год.

Љ. Ј. Јорговић умољени перовођа. Ђорђе Арађан председник.

СТЕЧАЈ. 81 1—1

На учитељско место у Парцу (тамишка жупанија), са платом од 600 круна у готовом новцу, за пофорну школу 80 круна у име паушала 10 круна, са огревом од 6 мет. тврдих дрва за своју употребу, са прописаним станом и баштом, и петогодишњим доплатком од 100 круна годишње.

Дужности прописане. Рок стечаја 6 недеља.

Из седнице м. шк. одбора, држане у Парцу 23. јуна 1902.

Василије Поповић председ. шк. одбора.

WWW.UNILIB.RS

СТЕЧАЈ. 80 1—3

Расписује се стечај ради сталног попуњења учитељског места на II. и III. разр. мешовите школе у црквеној општини бегечкој — епархији Бачкој — на које и оспособљене учитељице компетовати могу.

Дужности су обележене у Школској Уредби од 1872. г. и у наредбама српских народних автономних школских власти.

Плаћа је пак: у готовом новцу 800 круна; 4 јутра ритске земље, на тако званој „греди“, која је земља изложена врло честој поплави, а за отштету које општина не прима на себе одговорност. На земљу све терете учитељ сноси. 10 круна у име писаћег прибора; 2 хвата тврдих дрва и у име огрева дрва колико му је потребно.

Слободан стан са потребним стајама и вртом.

Рок стечају је велика Госпојина, у који ће се дан и избор обавити.

Из седнице школског одбора, одржане у Бегечу 14. јула 1902. године.

Дафина Михајловић — перовођа.
Младен Жекић — пред. шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 71 3—3

На упражњено учитељско место I. и II. раз. срп. осн. вероисповедне мешовите школе у Лалићу овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 800 круна; 40 круна у име огрева; слободан стан састојећи се из 2 собе, кухиње, јеловника и подрума и врта од 400□ хвати ван села, и законом прописаног квинквенала. Дужности су прописане школском уредбом.

Добро устројене молбенице имају се упутити потписаном школ. одбору најдаље до Преображења.

Из седнице школ. одбора држане у Лалићу 4. Јуна 1902.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 75 2—3

Пошто учитељско место на срп. вероисповедној школи није стално попуњено то се овим отвара стечај

Плата је учитељу 600 К за пофторну школу 3 ланца ораће земље, 1 ланац сенокоса на коју учитељ порез плаћа, 2 хвата тврди дрва, сламе за огрев колко потребује, стан са баштом. Даље за перовођство и рачуновођство 30 К, при погребу где га позову 1 К Дужности учитељске су шк. уредбом одређене.

Осим тога дужан је учитељ у десној певници појати и децу црквеним појањем обучавати. Рок стечају Велика Госпојина т. ј. 15. (28.) Август о. г.

Из седнице шк. одбора у Гаду 29. Јуна (12. Јула) 1902. год., држане.

Самуило Несторовић
председник

СТЕЧАЈ. 72 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место српске вероисповедне мешовите школе на овдашњим салашима, на које место имају право како мушки исто тако и женске компетовати.

Плата је у готовом новцу 800 круна и слободан стан од једне собице.

Рок стечају траје шест недеља рачунајући од дана првог увршћења.

Молбенице се имају слати месном школском одбору.

Из седнице месног школског одбора у Бач. Петровом-Селу 30. Јуна (13.) Јула) 1902. год. држане.

Месни школски одбор.

Nr. 10./1902. НАТЕЧАЈ. 78 2—3

Расписује се натечај на овдашњој мушкој IV-то разредној вероисповедној школи. Плата је учитељу 600 круна у новцу, 3 ланца земље, која вреди до 120 круна, кад се у аренду даје, у име перовођства 20 круна, у име паушала 12 круна, за пофторну школу ако довољан број ђака буде, установиће се законом установљен доплатак од 80 круна на годину, слободан и пространстан, са две велике собе, кујном, шупом, шталом и пространом баштом. Учитељ добија у име огрева за своју потребу 12 метери тврдих дрва годишње и петогодишњи доплатак од 100 К. Од укопа, парастоса и осталих свештено-радњи, на које учитељ буде позват, установиће општина са учитељом договорно таксу. —

Дужности су учитеља, поред држања десне певнице и ђаке црквеном појању обучавати.

Добро инструјисане молбенице, ваља слати потписаном председништву.

Свршени препаранди без мађарског језика, могу се и у привременом својству примити, са знањем и одобрењем ово епархијске власти.

Рок натечају 18. (31.) Август 1902. год.

Сока — Karacsony-Liget 7./20 VII. 1902 Banlaki-jaros Torontal-megye.

Председништво.
месног школског одбора.

WWW.UNILIB.RS

Број 665/К. 379. ex 1902. 76 2—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се на парохију у Миклеушкој V. разреда са роком до 18. (30.) Августа 1902.

Молитељи имају своје прописно обележене молбенице надлежним путем до горњега рока потписаној Конзисторији поднијети.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 18. Јунија (1. Јулија) 1902. г. држане.

Мирон с. р.
Епископ.

Ш. С. 248/през. ex 1902. 74 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног упражњеног питомачкога места у стип. заклади Василија Теофановића, основаној пок. Александром Теофановићем из Будимпеште за ученике и ученице срп. учитељске (учитељичке) школе сомборске

Стипендија износи 50 круна месечно или 500 круна на школску годину.

Стеченици (стеченице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби, (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накаламљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у првој линији потомци деде тестаторова Данила Теофановића из Крњаје, било у мушкој било у женској лози. Ако се два сродника пријаве првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве који су у истом степену род с тестаторовом децом, то ће се приход од главнице на исте поделити, без обзира хоћели тиме појединa стипендија изнети 500 круна годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили или их у опће не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. народном Школском Савету најдаље *до 27. Јула (9. Августа) 1902.* а привити треба уз исту осим горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању, евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године с тим, да у молбеници има казати, камо да се достави овопредметна одлука Школскога Савета са односним списима.

У Карловцима 2. (15.) Јула 1902. године.

Председништво.
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ 73 2—3

Расписује се на једно стипендијско место из закладе пок. Јефте Михајловића Јанковог.

Стипендија састоји се из годишње 600 круна, коју своту питомац у месечним оброцима унапред прима.

Просителји стипендије имају своје молбенице поткрепити.

1.) Сведоџбом, да су православне вере од српских православних родитеља у Сомбору рођених или да су им родитељи најмање 10 година у Сомбору живили.

2.) Сведоџбом о примерном владању.

3.) Сведоџбом о положеном испиту зрелости.

4.) Сведоџбом, да су телесно потпуно здрави.

5.) Сведоџбом о сиромашном стању.

Рок стечају траје до 15. Августа т. г. по новом календару.

Молбенице се имају до одређеног рока потписаном поднети.

У Сомбору 1. (14.) Јула 1902.

Љубомир Купусаревић
Окр. протопресвитер Сомборски и председник управног одбора закладе Јефте Михајловића Јанковог.

Бр. 63. ex 1902. 65 3—3

НАТЈЕЧАЈ.

За два учитељска мјеста у мушкој и једно мјесто у женској српско православној основној *школи* у Мостару. Рок 1. (14.) августа о. г.

Дужности: Наставни рад, куда спада и обучавање дјеце у црквеном појању у оном разреду, који буде учитељу (учитељици) додијељен, а за мушкарце још и појање за пјевницом; све то према постојећим прописима.

Услови: Припадништво бос.-херц. или аустроугарско држављанство, вјероисповијест православна, извјежбаност у појању, оспособљење у којој српској препарандији у Аустро-Угарској.

Плата: учитељима К 1400, станарина и огрев К 160, свега К петнаест стотина шездесет, а учитељици свега К. дванаест стотина шездесет. Почетком сваке пете год. награда од 10% плате. Учитељи у 3. и 4. р. добивају још по 40 К годишње за измјен. руковођење појања у цркви.

Уз остале документе ваља послати и свједочанство о моралном и полит. владању, издату од *политичке* власти. Молбеницу и прилоге ваља биљеговати.

Управа српско-прав. црквено-шк. општине у Мостару, 24. јуна 1902.

Владин повјереник:
С. Мандић.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари и то: **светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, ћивота, рипида, целиваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, историјских слика, свештеничког одела** и т. д. Ко имаде потребе од ових ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО.

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова — на позив — подна шам на углед сваковрсне мустре, робу, цртеже, предрачуне и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини. С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ
у Новом Саду, Дунавска улица.

15—20 19

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђенаи зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

15— ex 1902. **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 400